

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 25 (1666) 1989 m. liepos mėn. 4 d.

XXXIV METAI

Melbourne

Arkiv. Jurgio Matulaičio lietuviybės samprata

(Tęsinys iš Nr. 24)

Keldamas iš esmės vieną klausimą - kaip žiūrėti dvasininkijai į tautinį judėjimą, straipsnis leidžia daug ką pasakyti apie J. Matulaičio lietuviybės sampratą, jo pažiūrą į Europos tautinį judėjimą. Sykiu „Keli žodžiai...“ taip pat parodo, kas skatino dvasininkiją nepasilikti nuošalėje, teoriškai pagrindžia dalyvavimo judėjime būtinybę, spalvingai, nuoširdžiai piešia judėjimo, akivaizdoje atsidūrusios dvasininkijos vaizdą, šaukte šaukia vienybėn; juos galima laikyti ir praktinės veiklos programa. Parašyti jaunatviškai, veržliai, sykiu pagarbiai vyresniajai kartai, pakančiai kitaip mąstantiems „Keli žodžiai...“ alsuoja vienu jausmu, persmelktu dvasios, tokios pažįstamos iš posmų: „Tik į darbą greičiau, tik mylėkim karščiau“.

Paties J. Matulaičio laikysena tautinio judėjimo atžvilgiu kuo atviriausia: visa širdim visu protu jis suko, kaip pats vadino, į „tėvyninių eiles“, ragindamas neatsilikti tuos, kurie iki tol „sverdėjo ir nežinojo į katrą pusę verstis“. Straipsnyje paklausdamas, „ar gerai darome mes, jaunieji kunigai ir klerikai, užsiimdami lietuviyste“, atsakymą turėjo vienintelį: „reik stot į kovą juk tam esame... Būtinybę prisidėti grindė pirmiausia tėvynės meile, po to - tikėjimu ir „pačių nauda“. Pirmenybė jausmui, matyt, kėlė dvasininkijai abejonių, todėl, klausdamas, „ar vieta jai (tėvynės meilei) kunigo širdyje?“, tvirtino: „kunigas ne tik gali bet turi tėvynę mylėti ir (netgi!) tur duot kitiems pavyzdį kaip reikia tėvynę mylėti“, nes „Dievas tą meilę įpylė širdysna“.

Krikščioniškuoju humanizmu pagrįsta jo socialinė programa veikė ir Lietuvos Respublikos gyvenimą. Kunigo, žemės ūkio ministro (1923-26) M. Krupavičiaus teigimu, J. Matulaičio veikalas apie „Krikščioniškąją nuosavybės teisės teoriją“ turėjo įtakos žemės reformos Lietuvoje įgyvendinimui.

Ziūrint į J. Matulaičio veiklą šiandien, žinant jo gabumus, inteligenciją, suėmusią Rytų ir Vakarų kultūrų vaisius, vienuolišką moralę, mokėjimą bendrauti, nenuostabu, kad Lietuvos Taryba, ieškodama asmenybės Vilniaus vyskupo sostui užimti, atkreipė dėmesį į jo kandidatūrą.

Pats J. Matulaitis pasiūlymą sutiko labai prislėgta dvasia, nes tai neatitiko jo planų - viską aukoti savo atnaujintai (1910) marijonų vienuolijai, mylimiausiajam savo veiklos vaisiui. To meto laiškai - atspindi ir nerimą ir atsisakymo priežastis „malonėkit paprašyti, kad mane gelbėtų mūsų vienuolijos

M. J. Adomaitis

kūrimas neseniai pradėtas. Pagaliau aš Vilniuje nesusiorientuočiau; nežinau, ar tenai visiems įtikyt ir dangaus angelas. Prašau mane gelbėt nuo tos nelaimės“. Iš 1918m. vasario 15d. atviruko, pasiūsto A. Voldemarui, matyti, kad tuo reikalu važiuo į Miuncheną net pas nuncijų arkivyskupą E. Pačelį, būsimą popiežių Pijų XII, prašydamas neskirti.

Bet pastangos buvo tuščios, 1918m. spalio 23d. bule popiežius Benediktas XV paskelbė „mylimo sūnaus Jurgio Matulevičiaus išrinkimą“.

Kaip J. Matulaitis žiūrėjo į paskyrimą, parodo anksčiau Lietuvos Tarybos nariams duotas sutikimas nebeprieštarauti savo kandidatūros siūlymui; „jeigu Lietuvai mano auka reikalinga, aš neatsisakau“.

Prieš 70 metų (1917.XII.8) sausakimšoje Vilniaus katedroje dviem kalbom (lenkų ir lietuvių) pasakytas ingresso pamokslas lietuvių kalbos vartojimo istorijoje buvo įvykis, nes, anot P. Būčio, „tai buvo pirmoji nuo XV šimtmečio

ingresinė prakalba lietuviškai pasakyta“. Nuo pirmųjų iki paskutiniųjų sakinių jame iškilios socialinės (lygybės, tiesos), moralinės (meilės, atleidimo, pakantumo, gerumo) idėjos. „Kristus mirė lygiai už visas tautas, sluoksnius ir kryptis. Ir mano tad pareiga tarnauti visiems“. Labai stipriai pabrėžta tiesos idėja - dėl tiesos esu pasiryžęs guldyti galvą“. J. Matulaičiui tai buvo imperatyvas apėmęs taip pat tautybių dvasinio gyvenimo bei kitokią reikšmę tautybių santykius ir jo ganytojiškoje veikloje vedęs į istorinį posūkį - nuo vienos tautybės viešpatavimo vyskupijoje į evangelikišką visų lygybę. Tokia jo vieklos linkmė kirtosi su tradicine kapitulos veikla.

Tiek kapitula, tiek lenkų visuomenė lietuvius traktavo kaip pagonis, o baltarusius, vadinamus gudais, kaip stačiatikius.

Tuo tarpu J. Matulaitis gudų atgijimą rėmė, leido jiems spausdinti tikybines knygas jų kalba, pats išmoko gudiškai. Jo rūpesčiu ir lietuvių parapijos gavo lietuvius kunigus. Per tuos

Nukelta į 3 psl.

Palaim. Jurgio Matulaičio sarkofagas Marijampolės bažnyčioje.

Nėra popieriaus laikraščiu „Katalikų pasaulis“

Siomis dienomis V ilniuje ir Kaune paplito tokio turinio kreipimasis: „Beveik 50-šimt pastarųjų metų Lietuvos katalikai neturėjo savo periodinės spaudos. Tik tai šių metų sausio 2-ą dieną pagaliau buvo gautas oficialus leidimas įsteigti dvisavaitinį leidinį tikintiesiems - „Katalikų Pasaulis“. Kompetentingos įstaigos neprieštaravo, kad jis eitų 100-to tūkstančių egzempliorių tiražu, tačiau popieriaus sutiko skirti tik tai penktadalį reikiamo kiekio. su spaudos komiteto tiekimo valdyba buvo susitarta, kad visų metų popierius bus atiduotas pirmiems penkiems numeriams, o per tą laiką leidėjai rūpinsis gauti likusį kiekį. Sumausko spaustuvė Vilniuje apsiėmė kas antrą penktadienį atiduoti po naują „Katalikų Pasaulio“ numerį. Deja, sutartu laiku išėjo tik pirmas numeris, jau antras buvo dvi savaites nuvilktas, o po to žurnalo spausdinimas visiškai užsikirtu. Šiandien jau turėtume laikyti rankose dešimtą numerį, bet iki šiol atspausdintas tik trečias - datuotas kovo 5-tą dieną. Į visus klausimus atkertama trumpai - Nėra popieriaus. Susirūpinimą vos vos gyvuojančia katalikų spauda, atmintiname susitikime su Lietuvos vadovais kovo 20-tą dieną, pareiškė kardinolas Vincentas Sladkevičius ir visi vyskupai. Deja, reikalai ne kiek nepagerėjo. Aplinkiniai keliais katalikams eiti nedera, o tiesiu keliu einant - jokios pagalbos nesusilaukta. „Katalikų Pasaulio“ skaitytojai negali atsistebėti, kaip daugybė oficialiųjų leidinių įstengiami išspausdinti laiku, o vienintelis katalikų žurnalas iš dvisavaitinio baigia virsti aštuonias savaitiniu. Argumentacija to pati - Nėra popieriaus. Bet juk šitoks periodiškumas faktiškai reiškia mirties nuosprendį - dar neišspausdintas žurnalas pasensta, tampa nebeaktualus, praranda bet kokį ryšį su liturginėmis šventėmis ir svarbiais Bažnyčios gyvenimo įvykiais. LRTV

Kam reikalingas toks leidinys - nebent tuščiai propagandai: žiūrėkit, katalikai turi savo periodinę spaudą“. Tik partijos centro komitetui leidus - „Katalikų Pasaulis“ buvo įsteigtas. Todėl, būtent, prie šios įstaigos pastato Vilniuje, Lenino prospektas numeris 11-ka, antradienį, birželio 13-tą dieną, 13-tą valandą rengiamas taikus piketas - galbūt, čia susirinkusi visuomenė sugebės atkreipti aukštųjų instancijų dėmesį į varganą katalikų spaudos padėtį.“ Petras Kimbrys.

Vilniuje pradėti Trijų Kryžių kalno paminklo atstatymo pagrindiniai darbai. Į paruoštas kryžių formas yra pilamas betono skiedinys. Darbai Trijų Kryžių kalne buvo pradėti prieš du mėnesius. Henriko Silgalio parengtą paminklo rekonstrukcijos projektą įgyvendina Antano Juozaičio vadovaujama dvylikos šiauliečių brigada. Pastaruoju metu jai į talką atėjo prie paminklo atstatymo norintys prisidėti Vilniaus gyventojai. Darbam jau sunaudota apie 30 tonų betono skiedinio, šimtą kubinių metrų medienos, išleista beveik šimtą tūkstančių rublių. Numatoma, kad Trijų Kryžių paminklo rekonstrukcijos ir aplinkos tvarkymo darbai bus užbaigti iki rubpiūčio mėnesio, kai bus minimos Ribbentropo ir Molotovo sutarties pasirašymo penkiasdešimtmetis. SIA

TURIME EITI KARTU

LIETUVOS, LATVIJOS, ESTIJOS SĄJUNGA

Iš istorijos ir praeityje padarytų klaidų daug ko galime pasimokyti. Ir tai reikia padaryti, kad nekartotumėm klaidų. O jų buvo daug ir lemtingų.

Lietuviai ir latviai - dvi iš to paties kamieno išaugusios tautos. Senovėje kalbėjo viena kalba, bet V-VII a. po Kr. išsiskyrė. Ir toliau jų gyvenimas skirtingai klostėsi. XIII a. latvių (ir estų) žemes užgrobė kalavijuočių ordinas (vokiečiai), o lietuviai to paties amžiaus viduryje sukūrė savo nepriklausomą valstybę, kuri išaugo į imperiją ir galbūt savo nelaimė... Sąjunga bei unija su Lenkija XVI a. buvo jai pragaištinga - didelė tautos dalis, o pirmiausia bajorija, ištirpo slavų jūroje. Tuo metu Latvijoje ir Estijoje reikėsi vokiečių žemvaldžių įtaka. Tautos gyveno skirtingu būdu. Skyrėsi ir religija. Bet XVIII a. pabaigoje visos trys šalys buvo carinės Rusijos užimtos. Tačiau nei rusifikacija, nei polonizavimas ir germanizavimas pavertę tautų nepalaužė. XIX-XX a. sąvartoje pasireiškė jų tautinis atgimimas, o 1917-1920 m. kiekviena tauta vedė skirtingą karą su savo priešais, mažai padėdama viena kitai ir beveik nederindama kovos veiksmų. Tiesa, stengėsi palaikyti draugiškus ryšius nepriklausomybės kovų metu ir vėliau, bet nesukūrė tvirtos karinės sąjungos.

Pabaltijo tautų sąjungos klausimas dabar diskutuojamas lietuvių, latvių, estų spaudoje. Mus šiuo atveju įdomus jauno istoriko Zenono Butkaus rašinys, paskelbtas „Komjaunimo tiesoje“ (Nr. 90, 1989 m.). Jis teisingai nurodo, kad pradėjusios kurtis respublikos „užmezgė normalius, net draugiškus santykius, bet nesudarė sąjungos, ne visada laikėsi vienodos politinės orientacijos. Antai Lietuvos delegacija, 1919 m. pradžioje atvykusi į Paryžių ir siekusi gauti leidimą dalyvauti Taikos konferencijoje, atsisakė veikti kartu su Latvijos ir Estijos atstovais, nors tikslai buvo tie patys. Delegacijos vadovas užsienio reikalų ministras A.Voldemaras bei jos nariai M.Yčas ir S.Rozenbaumas aiškino, kad Lietuvos padėtis tarp tautinės teisės požiūriu skyrėsi nuo Latvijos, ir Estijos kadangi ji turėjusi valstybingumą: esą veikdama atskirai Lietuva lengviau gaus tarptautinį pripažinimą“.

Toliau Z.Butkus: „Lietuvos separatinė politika ypač išryškėjo per kovas su bermontininkais; jie nutarė iš pradžių sumušti Latvijos kariuomenę ir po to bandyti įsigalėti visoje Lietuvoje. Latvių kariuomenė, būdama daug mažesnė ir prasčiau apginkluota (11,000 karių, 9 pabūklai, 67 kulkovaidžiai), negu bermontininkai (52,000 karių, 100 pabūklų, 600 kulkovaidžių) atsidūrė kritiškoje situacijoje. Todėl

Bronius Kviklys
Mūsų specialus bendradarbis Čikagoje

Latvijos vyriausybė prašė Lietuvos vyriausybės pulti Šiaurės Lietuvoje veikusius bermontininkus, kad šie negalėtų savo karinių dalinių permesti iš Lietuvos į Latviją arba net būtų priversti dalį jų atitraukti nuo Rygos.“ Tačiau, kaip žinome, Lietuva negalėjo padėti latviams, nes pati turėjo labai didelę Lenkijos gresmę. Bet latviai dėl to labai užsigavo. Tuo pasinaudojo Lenkija. Spalio 17 d. Latvijos užsienio reikalų ministras Z.Mejerovičius išvyko prašyti pagalbos į Lenkiją ir, anot Z.Butkaus, ten „buvo sutiktas išskėstomis rankomis.“ Ministras pirmininkas J.Paderevskis įteikė jam Latvijos de facto pripažinimo dokumentą. Valstybės galva J.Pilsudskis pažadėjo tuoj pat duoti nemokamai ginklų. Iš Lenkijos Latvija dovanu gavo 6.000 šautuvų, 5 mln. šovinių, net artilerijos. Lenkija buvo vienintelė valstybė, kuri suteikė Latvijai ginklų nemokamai. „Rygos gynėjai, nesulaukdami Lietuvos pagalbos, patys atlaikė stiprų bermontininkų puolimą. Juos parėmė Anglijos, Prancūzijos laivai, o taip pat Estija, atsiuntusi du šarvuotus, po 30 vagonų. Kai Lietuva X.30 sudarė karines paliaubas su vokiečių karinių dalinių vadu Eberhardtu, Latvijos vyriausybė, atmetė Bermondto siūlomas paliaubas ir paskelbė Vokietijai karą. Lietuvos atstovas Latvijoje dr. J.Sliupas savo atsiminimuose rašė, kad Z.Mejerovicas „pyko ir tūžo, kad Lietuva iš užpakalio vokiečiams nesukerta“.

Nors kiek vėliau Lietuva įsijungė į kovos veiksmus prieš bermontininkus, bet kartėlis išliko. Latvija daugeliu atvejų neparemdavo Lietuvos politikos, Lenkija pasistengė latvius ir estus patraukti į savo pusę. Vis dėlto kai 1920.X.9 Lenkija užgrobė Vilnių ir veržėsi Kauno link, Latvijos vyriausybė įteikė jai protesto notą, o Lietuvą parėmė ginklais.

1926 m. gale latvijos socialdemokratų vyriausybė pasiūlė Lietuvai sukurti trijų valstybių ekonominę bei politinę sąjungą, tačiau, kaip rašo Z.Butkus, „A.Voldemaras dar sykį atstūmė Latvijos ištįstą ranką“, pareikšdamas, kad „Lietuva norinti labiau suartėti su Vokietija ir Sovietų sąjunga, kurios gali padėti jai atsikovoti Vilnių.“

1934 m. Lietuva, Latvija, Estija sukūrė sąjungą - Baltijos entantę, tačiau ji nebuvo veiksminga. Mat Latvija su Estija neįsipareigojo padėti Lietuvai išlaikyti Klaipėdą ir atgauti Vilnių. Nesutarimais pasinaudojo Sovietų Sąjunga, įvedė savo karines bazes ir pagaliau prijungė prie savo valstybės visas

tris respublikas, kiekvieną atskirai. Zinia, jeigu būtų buvusi tvirta politinė ir karinė Pabaltijos sąjunga, gal būtų jų reikalai būtų kiek kitaip susiklostę.

Gegužės 13-14 d. Estijos sostinėje, Taline, buvo sušaukta Baltijos ansamblėja. Per abidvi dienas buvo intensyviai diskutuotas Pabaltijos valstybių vienybės klausimas. Pranešėjai pastebėjo, kad gal būtų kitaip pakrypusi istorija, jeigu būtų prieš 50 metų įkurta Pabaltijo sąjunga. Pasisakyta už ekonominį savarankiškumą nuo 1990.I.I dienos, už Pabaltijo Bedrosios rinkos įsteigimą, kad „nereikėtų viską atlikti per Maskvą. Ne iš Maskvos kabinetų turi būti reguliuojama mūsų ekonomika“.

Ansamblėjos pabaigoje buvo pasirašyta trijų Pabaltijo respublikų bendradarbiavimo sutartis. Lietuvos vardu pasirašė Sąjūdžio pirmininkas Vytautas Landsbergis, atitinkamų organizacijų atstovai - Estijos Edgar Savisara, Latvijos Dainis Ivans. Dalyviai šį momentą sutiko labai entuziastiškai, karštais plojimais, o trys sutartį pasirašę atstovai susikabino ir aukštyn iškėlė savo rankas. Ta ar kita proga estų atstovas E.Savisaras pasakė: „Mes tada pralaimėjome, kad veikėme kiekvienas sau. Dabar mes kartu“.

Taigi didžioje mūsų nelaimėje turime ir šviesesnių momentų. Pažymėtina, kad trijų valstybių bendradarbiavimo sutartį karštai parėmė suvažiavime dalyvavę gruzinų, ukrainiečių, Maskvos, Leningrado, Stavropolio ir kitų miestų bei kraštų atstovai. Be je, gruzinų atstovai stebėjosi, kodėl taip labai šykšti vakariečių informacija apie sovietinių rusų atliktas žudynes Gruzijoje. Ir iš viso nusiskusta Vakarų valstybių parama norinčioms išsilaisvinti ir dėl to kovojusioms bolševijų pavergtoms šalims. Ir tikrai: „sotus alkanu neužjaučia“. Atrodo, kad didžiosios Vakarų valstybės labiau nori tvirtos sovietinės ar demokratinės Rusijos, kaip išsilaisvintųjų pavergtųjų kraštų.

Lietuvoje įsikūrė Lietuvos nepriklausomybės sąjunga

Vakarų pasiekusiomis informacijomis, Lietuvoje įsikūrė Lietuvos nepriklausomybės sąjunga, jungianti Lietuvos Nepriklausomybės sąjūdį, demokratų partiją, Helsinkio grupę, Laisvės lygą, tautinę jaunimo sąjungą, politinių kalinių gelbėjimo komitetą, kitas organizacijas ir jėgas, siekiančias nepriklausomos Lietuvos atkūrimo bei Ribbentrop-Molotovo paktą pagrindu įvykdytos okupacijos bei aneksijos ir tautinio genocido padarinių likvidavimo. Pirmajame kreipimasi į Lietuvos gyventojus, Nepriklausomybės sąjunga kviečia visus tautiečius vienyti, aktualizuotis, susitelkti į vieną bendrą tikslą, nepasiduodant jokiems mėginimams nukreipti nuo jo dėmesį, išblaškyti savo jėgas. Padėtį iš esmės pakeisti, pažymima pareiškime, gali tik susivienijusi ir suprustusį tikslą tauta ir tik remdamasi tarptautine teise kovodamas dėl okupacijos ir aneksijos panaikinimo. LIC

Published by Dr. Pranas Dauknyš
18 Henry St., Kensington 3031
President of the Lithuanian
Catholic Federation

Įvykiai

Canberra. Australijos vyriausybė nutarė dar priimti 11,000 pabėgėlių vietamiečių, kai tų pabėgėlių iš Vietnamo yra perpildytos stovyklos Hong Konge ir kitur. Junginių Tautų konferencija spalio mėnesį spres aštrų klausimą: ką daryti su Vietnamo pabėgėliais, kai jų tiek daug, ar juos nereikia per prievartą gražinti, kai kiti kraštai nenori jų priimti, bet nekelia klausimo sudrausti Vietnamo komunistų valdžią dėl gyventojų persekiojimų.

Europoje Ekonominės Bendrijos valstybės birželio 17-18 dienomis rinko Europos Parlamentą naujai kadencijai, kuris turi 518 atstovų ir balsavo apie 100 milijonų žmonių. Europos Parlamentą renka Britanija, Ispanija, Danija, Airija, Olandija, Prancūzija, Vakarų Vokietija, Belgija, Italija, Graikija, Portugalija ir Liuksemburgas.

Cape Canaveral. Amerikos naujaujas įmantrus satelitas Titan-4, kainavęs \$300 milijonų, sėkmingai į erdvę paleistas birželio 16d. Apie žemę orbitoje jis skrieja 37,000 kilometrų aukštumoje ir galės tuoj pat pranešti registruodamas bet kokią nuo žemės paleistą raketą.

Bulgarija komunistų valdoma per paskutiniuosius tris savaites ištrėmė į Turkiją 34,000 turkų. Bulgarijoje turkų esama apie pusantro milijono, jie verčiami savo pavardes keisti į turkų kalba, jų tracijos. Bulgarija buvo turkų užimta 1396m. ir nepriklausomybę atgavo tik 1908m.

Izraelis palaiapsniui užvaldo pietinį Libaną - 20 kvadratiniai kilometrų plotą vsigalvota priežastimi, kad tas Libano plotas reikalingas Izraelio įsitvirtinimui. Izraelio armija birželio 15d. su spigliuotom vielom atsivėrė Libano 9 kilometrų ruožą. Izraelis Pietų Libano armiją apginklavo ir ją išlaiko 850 kvadratinų kilometrų plote, kaip savo buferio zoną. Libane tarp Izraelio ir Sirijos sienos Izraelio armija ištrėmė 150 fermerių balandžio 20d. ir pagrobė jų žemes, -praneša „Australian“ birželio 17-18.

Budapeštas. Vengrijoje birželio 15d. iš naujo palaidotas premjeras Imri Nagy ir prie sovietų ambasados minia skalandavo: „ Rusai eikit namo!“ Premjeras Imri Nagy 1956m. bandė Vengriją išlaisvinti iš sovietų, bet tada sovietai su 2,500 tankų puolė Budapeštę ir sutriuškino sukilimą, o premjerą Nagy pakorė 1958m. Dabar vengrai patriotai bent mirusį savo buvusį premjerą galėjo garbingai ir iškilmingai palaidoti, belaukiant naujos laisvės aušros.

Roma. Popiežius Jonas Paulius II birželio 18d. vidudienio audiencijoje 30,000 minią kvietė maldai už Kinijos sostinėje skerdynėse žuvusius nėra veltui dėl laisvės, ir likusių kentėjimais neliks be vaisių.

Australijoje „World Vision“ - Pasaulio Vizija praėjusį savaitgalį kvietė žmones 40 valandų badavimui ir tuo paaukoti maisto nupirkimui badaujantiems Mozambique ir pietų Sudanui. Surinko \$6 milijonus ir 700 tūkstančių dolerių. Apie 15% Australijos gyventojų buvo įsijungę į šią labdarybę daugumoje jaunesnieji žmonės.

Australijos kurdų bendruomenė prašo vyriausybės priimti kurdus pabėgėlius iš Irako, kur jie persekiojami, kankinami, išlupamos akys. Po I pasaulinio karo Kurdistanas buvo padalintas tarp Turkijos, Irano, Irako ir Sirijos.

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mioldažys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$25. Kituose kraštuose \$30. Atskiras numeris 50c. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$1.50. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taiso savo nuožiūra.

„Dvidešimt penktieji metai“

Popiežiaus Jono Pauliaus Apaštalinis Laiškas.

„(tęsinys)“

Nežiūrint visko liturginis atsinaujinimas po Vatikano II Susirinkimo reikia pozityviai vertinti. Atlikta milžiniškas darbas, paruošiant naujus liturginius tekstus. Tikintieji aktyviau įsijungia į apeigas. Daugiau pažįstama Sv. Rašto tekstai. Šašoningiau įsijungiami į maldas. Už visa šitai reikia dėkoti Dievui. Liturginis atsinaujinimas yra reikšmingiausias Vatikano II Susirinkimo laimėjimas.

Deja, šalia pozityvių rezultatų liturginis atsinaujinimas atnešė ir neigiamų apgailėtinių apraiškų: neleistinų iškrypimų. Atsirado neleistinų išleidimų ar įterpimų; naujai sukurtų bei įvestų ritų; laikysenos ir giesmių, kurios nežadina dievotumo, nei tikėjimo ir nesiderina su šventumu. Praktikuojama generalinė absoliucija priešingai Bažnyčios nuostatams. Maišoma visuotinė kunigystė išplaukiant iš Krikšto su sakramentine kunigyste, kuri gaunama per šventimus, ir kuri yra esminiai skirtinga nuo pasauliečių dalyvavimo Kristaus kunigystėje. Negalima toleruoti, kad kunigai leistų sau kurti Eucharistijos maldas, ar naudoti vietoje šv. Rašto profaninius skaitinius. Visa tai yra neleistina ir pažeidžia tikrąją Bažnyčios Liturgiją. Vyskupai turi pareigą visa tai pašalinti.

5. Vatikano II nuostatai liečia Liturgiją privalo būti studijuojami ir aiškinami, taip kad tikintieji pilniau ir pilniau galėtų pasisavinti religinių apeigų lobį. Jau praėjo 25 metai nuo Dokumento paskelbimo. Šiandien todėl negalima kalbėti apie keitimus bei kokius naujumus, o privalu stengtis pažinti ir pagilinti šią dienų praktikuojamą Bažnyčios Liturgiją. Visų pirma privalo rūpintis Sv. Rašto tekstų geresniu pažinimu. Šitai pirmoje eilėje liečia kunigus. Antras rūpestis yra Liturgijos bei liturginių apeigų derinimas atsižvelgiant į skirtingas tautų kultūras. Privalo tačiausiminti, kad Liturgijoje, ypač kas liečia Sakramentus, yra nekintamų ir nekeičiamų dalių, nes Sakramentai yra dieviškos kilmės. Toliau Vietininkas pabrėžia, kad skirtingi ritai yra leistini. Jie gali praturtinti Liturgiją. Bet reikia paisyti, kad skirtingumai netaptų kliūtis vienumui.

Baigiant šv. Tėvas primena ir pabrėžia, jog siekiant liturginio gyvenimo praturtinimo privalo būti paisoma žmonių pamaldumo

praktikų, kaip jos reikiams įvairiuose kraštuose.

6. Paskutiniame skyriuje šv. Tėvas kalba apie veiksnius, kurie privalo rūpintis liturginiu gyvenimu bei veikla Bažnyčioje.

1. Pirmutinė pareiga rūpintis liturginiu atsinaujinimu priklauso šv. Sostui, būtent, Sakramentų ir Kulto Kongregacijai. Tai aukščiausias Bažnyčios Organas, kuriam yra pavesta prižiūrėti ir puoselėti liturginių apeigų tvarkymą, būtent, kas liečia Sakramentų teikimą, religinę muziką, liturginių tekstų paruošimą bei aprobavimą, įvairių pamaldumo praktikų kontrolę, reikiamų pakeitimų nusprendimą bei vykdymą. Sv. Sakramentų ir Kulto Kongregacija veikia glaudžiam kontakte su vyskupais bei Vyskupų Konferencijomis įvairiuose kraštuose.

2. Antras aktyvus veiksnys liturgines reformos pravedime ir liturginio pamaldumo vyksme yra Vyskupų Konferencijos. Vyskupų Konferencijos prisiėmė ir vykdė sunkų uždavinių parengiant naujų liturginių tekstų vertimus. Kai kurie jų turėjo trūkumų ir buvo leisti tik laikinam naudojimui. Atėjo tačiaus metas, kad trūkumai ir netikslumai turi būti pašalinti ir paruošti liturginiai tekstai, kaip turi būti, pilnai priimtini. Vyskupų Konferencijos taipgi privalo budėti, kad būtų naudojami tik aprobuoti

tekstai, ir tik leistinoje apeigų formoje. Vyskupų Konferencijos paprastai turi veikiančias specialias liturgines komisijas. Privalo rūpintis, kad šios komisijos reikiama bei ištikimai atliktų savo darbą ir kad jose veiktų tikrai rinktiniai Liturgijos specialistai.

3. Kiekvienoje pagaliau diecezoje Vyskupas-Ordinaras turi pareigą prižiūrėti bei tvarkyti liturginį gyvenimą savo diecezoje ribose. Reikia paruošti visų pirma kunigus, o taip pat ir tikinčiuosius aktyviai ir šašoningai įsijungti į liturginį gyvenimą, švenčiant dievišką paslaptį. Sau į pagalbą Vyskupas privalo pasišaukti specialiai sudarytas liturgines komisijas, kurios turi veikti tačiaus pilnoje Vyskupo kontrolėje bei priklausomybėje.

Vatikano II Susirinkimas pasėjo sėklą kas liečia liturginį atsinaujinimą. Sėkla išdygo ir išaugo į medį. Šis medis auga ir bujoja bei neša vaisius, kiek giliau jis turi įleidęs šaknis į Tradiciją. Baigdamas Kristaus Vietininkas linki, kad žemiškoji Liturgija pakiltų ir pakeltų visus į dangiškąją ir susilietų į vieną chorą, garbinant Dievą Tėvą per Viengimį Sūnų Jėzų Kristų.

Kristaus Vientininko nurodymai bei pastabos yra aiškios. Į jas atidžiai turėtų atkreipti dėmesį nevienas ir iš lietuvių. Juk ir mūsų tarpe netrūksta pasinešusių ir neleistinų naujumų, o taip pat į nepagrįstas kritikas iš kairės ir iš dešinės.

L. Tulaba

Arkiv. Jurgio Matulaičio lietuviybės samprata

Atkelta iš 1 psl. septynetą metų vyskupo nuomonės ne sykį klausė užsienio valstybių (Tautų Sąjungos komisijos) atstovai. Anot P. Būčio, J. Matulaičio pasikalbėjimai su jais „atlikdavo didį diplomatijos uždavinį. Gal kada nors tų diplomatų memuarai išplauks į viešumą. Tada pamatysim, kokį naudingą neapmokamą advokatą turėjo Lietuva Vilniuje per septynerius metus“.

Per II Vatikano susirinkimą visi 26 jame dalyvavę Lenkijos vyskupai, vadovaujami kardinolo S. Višinskio ir arkiv. K. Voitylos, pasirašė prašymą popiežiui Pauliui VI beatifikuoti arkivyskupą Jurgį.

Prašymą apvainikuoti buvo lemta popiežiui Jonui Pauliui II. Savo apaštaliniam laiške Lietuvos vyskupams, švenčiant Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejų, arkivyskupą Jurgį Matulaitį pavadinęs labai garbingu bažnyčios

ir lietuvių tautos sūnumi, kuris Vilniuje buvo „toliaregis ir rūpestingas ganytojas visiems savo tikintiesiems, net ir patiems tolimiausiems“, per krikšto jubiliejaus iškilmes paskelbė jį palaimintuoju. Tai buvo J. Matulaičio nuostatos „vince malum in bono“ („nugalėk blogi gerumu“) pergalė

Vilkaviškio kurija praneša, kad mirė Krosnos, Lazdijų rajone, klebonas kun. Vytautas Būdas. Laidotuvių pamaldos įvyks Krosnoje. Po pamaldų velionis bus laidojamas Kretkampyje, Sakių rajone. Kun. Vytautas Būdas buvo sulaukęs 52-jų metų amžiaus. Kunigu išventintas 64-tais metais. Krosnoje dirbo nuo 86-tų metų. Tai jau vienuoliktas šiemet Lietuvoje ir trečias Vilkaviškio vyskupijoje miręs kunigas. Vilkaviškio vyskupijoje jau daugiau kaip dešimt parapijų neturi savo kunigo.

Pareiškimas -padėka

Labai apgailėstauju, kad, dėl susidėjusių aplinkybių, turiu pasitraukti iš „Lituania“ choro vadovės pareigų. Tikiu, kad išbujojęs choras ir toliau gyvuos jaunųjų muzikų rankose. To linkiu iš visos širdies.

Nuoširdžiai dėkoju „Lituania“ choro valdybai ir talkininkams už suruoštą man atsisveikinimo pobūvį. Dėkoju už prasmingas dovanas: ALB Adelaidės Apylinkės valdybai, „Lituania“ chorui, šv. Kazimiero bažnytiniam chorui, LKVS „Ramovė“ valdybai ir p.p. Stalbams už asmenišką dovaną.

Sirdingai dėkoju visiems, kurie bet koku įnašu prisidėjo prie choro gyvavimo, rėmė jį moraliai ir materialiai.

Išleidama iš „Lituania“ choro vadovės pareigų, išsinešu kuo geriausius atsiminimus, kurie lydės mane iki gyvenimo pabaigos.

Ačiū visiems!

G. Vasiliauskienė

Sajūdžio narys Arvydas Juozaitis Paryžiuje

Paryžiuje vykstančioje žmogaus teisių konferencijoje be kelių užsienio lietuvių - nevaldinių organizacijų atstovų, - dalyvauja ir svečias iš Lietuvos - Persitvarkymo Sajūdžio seimo tarybos narys Arvydas Juozaitis. Jis buvo suvestas ir supažindintas su amerikiečių, anglų ir kai kurių kitų Vakarų kraštų delegacijų pirmininkais ir nariais, dalyvavo amerikiečių delegacijos surengtame pokalbyje apie žmogaus teises, kuriame buvo pakartotinai iškelti Pabaltijos kraštus liečiantys klausimai. Susitikimuose Arvydas Juozaitis mušvietė žmogaus teisių padėtį Lietuvoje, trumpai aptarė paskutiniaisiais metais įvykių permainų apraiškas - nepriklausomos spaudos suklestėjimą, masinius mitingus, bado streikus už politinių kalinių išlaisvinimą, politinių partijų steigimą. Kaip vieną sunkiausių momentų Juozaitis iškėlė tragiškąją rugsėjo 28-ą dieną, kai ginkluoti milicininkai grubiai, smurto priemonėmis išvaikė taikius demonstrantus. Juozaitis padarė išvadą, kad pagrindinius pastaruosius laimėjimus iššaukė demokratiškas, racionalus, nors ir greitai plintantis, politinis tautos vystymasis ir brendimas. Tauta atvirai reikalauja laisvo apsisprendimo teisės. Juozaitis įteikė kai kuriems konferencijos dalyviams Baltų ansamblėjos Taline atsišaukimą į Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos narius bei Lietuvos aukščiausiosios tarybos deklaraciją dėl valstybinio suvereniteto. Juozaitis suteikė interview įtakingam Vakarų Vokietijos dienraščiui „Frankfurter Allgemeine“. Arvydas Juozaitis, kaip nevaldinės organizacijos atstovas Paryžiaus žmogaus teisių konferencijoje dalyvauja amerikiečių delegacijos kvietimu. LIC

Kinijoje tebesitęsia dramatiška padėtis, kuri darosi vis neaiškesnė, taip pat ir dėl to, kad vietos spaudai yra draudžiama pranešinėti apie įvykius, o su Pekine esančiais užsienio žurnalistais yra vis sunkiau susisiekti. Kinijos valdžia taip pat nepasireiškia, tartum iš viso jo nebūtų. Sakoma, kad valdžios viršūnėse vyksta arši kova, yra pasklidę gandai, kad senieji valdžios vadovai apleido Pekiną, o komunistų partijos vadovavimą perėmęs aršus reformų priešininkas Qiao Shi. Buvusio partijos generalinio sekretoriaus Zhao Ziyang likimas taip pat nėra žinomas. Pekine padėtis, tuo tarpu yra rami, tik retkarčiais miesto gatvėmis visu greičiu pravažiuoja šarvuočiai, beatidairiškai šaudydami į namų sienas. Praeivių gatvėse nesimato. Kinai sutikę užsienio žurnalistus, juos ragina pranešti pasauliui apie tai, kas vyksta Kinijoje. Skelbkite pasauliui, pažymėjo vienas kinas, kad mūsų valdžia yra išprotėjusi. Pagal nepatvirtintas informacijas, už Pekino miesto ribų ir kitur yra įvykę siserėmimai tarp kinų kariuomenės dalinių. Civilizuotame pasaulyje, tuo tarpu, pasigirsta vis nauji, griežti Kinijoje įvykdytų žmonių žudynių pasmerkimai. Jų pobūdį, galbūt, ryškiausiai nusako Didžiosios Britanijos ministrės pirmininkės Thatcher pareiškimas: Komunizmas, pažymėjo ji, yra visuomet pasiruošęs jėgos priemonėmis primesti savo valią nekaltiesiems.. LRTV

Lietuvos laisvės lyga

Lietuvos Laisvės Lyga buvo įsteigta Lietuvoje 1978 metais buvusiuoju Lietuvos laisvės kovotojų, disidentų, ir sąžinės kalinių, tęsti pilnos Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės siekimą.

Lietuvos Laisvės Lyga įgaliojo Lygos narij - Dr. Algirdą Statkevičių, buvusį sąžinės kalinį, įsteigti Lietuvos Laisvės Lygos Tautinę Tarybą Išeivijoje. Jis tai padarė per jo atsilankymą Australijoje Vasario mėn. 1989.

Laisvame Pasulyje Lygos Tautinę Tarybą sudaro: Dr. Algirdas Statkevičius ir Dr. Kazys Eringis iš Chicago, J.A.V. Iš Melbourne, Australia - Giedrė Kaladienė, Vytas P. Salkūnas, Nijolė Zvirzdinaite-Salkūnienė. Iš Tasmania, Australia - Dr. Genovaitė Kazokienė ir iš Medellin, Colombia - Jonas Kaseliūnas.

Lygos tikslas - yra dirbti dėl pilnos Lietuvos ir Pabaltijos Valstybių Nepriklausomybės. Informuoti visą pasaulį apie neteisėtą šių tautų okupaciją. Siekti įtakos ant visų Laisvojo Pasaulio Tautų; spausit Jungtines Tautos, Europos Parlamentą, Pasaulio Tarptautinį Olimpinių Komitetą, dėl pilnai nepriklausomų ir neutralių Pabaltijos Valstybių, Europos Tautų šeimoje.

Lyga siekia dirbti kartu su Pasaulinėmis Organizacijomis, kovoje dėl Pabaltijos žmonių teisių, skleisti informaciją apie pavojų Europos Tautoms iš nepastovios Ignalinos Atominės Jėgainės Lietuvoje. Spausti šios jėgainės uždarymą ir sustabdymą nuodingos nešvaros teršimą Pabaltijos Tautoms.

Su Laisvojo Pasaulio Organizacijų parama, Lyga siekia reikalauti paneigimą neteisėto - 1939 Slapto Stalino-Hitlerio Pakto, spausti Vakarų Vokietiją - atsaukti šį paktą.

Šiais metais Lyga raštu kreipėsi į Generalinį Sekretorių - M.Gorbachev, raštu kreipėsi į Australijos Ministerį Pirmininką - R.J.L.Hawke, į Europos Parlamentą, į Jungtines Tautas, į Vakarų Vokietijos Parlamentą, prašant spaudimo Sovietus paneigti Stalino-Hitlerio Paktą; ir nepriklausomybės atstatymo Pabaltijos Tautoms.

Yra paduotas prašymas Tarptautiniam Olimpiniam Komitetui suteikti teises Pabaltijos Tautoms atstovauti save, po savo vėliava, sekancioje 1992 m. Olimpijoje.

Lyga suteikė visą informaciją - Australijos Freedom Coalition dėl jų ruošiamos Australijos Parlamentarų Peticijos reikalaujant Sovietus sugriauti Ignalinos Atominę Jėgainę ir nustoti teršti Pabaltijos gamtą.

Siuo laiku renkami parašai aplink visą pasaulį įteikimui Tarptautiniam Teismui Hagoje. Lyga tiki, kad jeigu šis teisminis Jungtinių Tautų Organas galėdamas daryti nusprendimus šiom teisėm:

- 1) 1971 m. Teismas nusprendė, kad Pietų Afrikos okupacija Namibios nebuvo teisėta.
- 2) 1980 m Irano pagrobimas Amerikonų piliečių įkaitų nebuvo teisėtas.
- 3) 1984 m. išklausti byla Nikaraguos prieš Jungtinės Amerikos Valstybes.

Taigi gali irgi: 4) 1989 m. nuspręsti neteisėtu Sovietų okupaciją Pabaltijos Valstybėse!

yra galiojantys dokumentai tam įrodyti.

Lietuvos Laisvės Lyga Išeivijoje dirba platesniu pasauliniu mastu ir nėra ribojama - Kraštų, Bendruomenių ar Vietinių pažiūrų įtakos. Lyga informuoja Pasaulio

Lietuvių Bendruomenę, Lietuvių Informacijos Centrą, Krašto Valdybą ir reikalui esant, Vietinių Bendruomenių Valdybas.

Lygos Tautinė Taryba Išeivijoje, remia VISAS organizacijos dirbančias dėl Lietuvos laisvės.

Daromas darbas netiktai užima daug laiko, bet ir nemažai kainuoja. Pirkti informacines knygas Parlamentarams ir Tarptautinėms Organizacijoms, dokumentus, paštas laiškamis ir pakietams, gaminti video juostas, telefonas į kitus kraštus, foto kopijos ir rašomos priemonės - viskas kainuoja.

Lig šiolei PATYS Lygos nariai padengė išlaidas, dabar prašome ir Jūsų visų paramos.

Jei galite paremti finansiniai (ar moraliniai), paremti su darbu ar pasitarnavimu prašau rašykite: Lithuanian Freedom League, P.O.Box 429, Heidelberg, Victoria, 3084, Australia.

Nuoširdžiai dėkojame visiems kurie mus remia: Iš Tasmanijos, Australijos: P.Siaučiūnas \$100, Dr. G.Kazokas \$100, A.C.Jankus \$20, J.Paškevičius \$15, R.Tarvydas \$10, A.Kantvilas \$10, B.S.Augustavičius \$10.

Lietuvos Laisvės Lygos, Tautinė Taryba Išeivijoje.

Degė artojų sodybos

Galvė šį laišką pasidomėjau, ar yra gyvų to meto įvykių liudytojų. Pirmieji atsiliepė alytiškai Vladė Prusevičienė ir Petras Jančiauskas.

„Atsikėlusį ankstų rytą, mama išėjo į lauką ir pastebėjo, kad po mūsų sodybą vaikščioja kareiviai. Truputį vėliau keletas kareivių užėjo į trobą. Visa mūsų šeima buvo namuose. Su tete jie kalbėjo rusiškai. Jau tuo metu kai kurios Klepočių kaimo sodybos liepsnojo. Kiek pabuvę, kareiviai išvažiavo ir visą dieną nesirodė, o kaime gaisrų matėsi vis daugiau. Vakare, prieš saulėlydį, pas mus atėjo jau keliolika kareivių. Užėjo į trobą, jie piktas žodžias puolė tete, klausė pavardės. Tėtė atsakė, „Kazys Muzikevičius“. Po to mus visus išvarė į lauką, pasiliko tik tete. Mes nematėme, ką jie darė, tik vėliau tėtė išėjo iš trobos sumuštas. Paskui ji išėjo keletas kareivių. O brolij Vyta vedžiojosi po tvartus, stumdė ir liepė išvaryti gyvulius. Paskui uždegė visus trobesius. Kai jie įsiliepsnojo, į gyvenamąjį namą, į ugnį, įstūmė tete, kuriopaskutinius gerai atsimenu: „Saukit į mane, aš gyvas į ugnį neisiu!“ Vienas kareivis išsitraukė pistoletą ir šovė į tete. O į degančią klėtį įstūmė gyvą kaimyną Roką Mikalonį, kurį buvo su savimi atsivarė. Kiti vyriausiam broliui Vytui nuėmė nuo kaklo šaliką, surišo už nugaros rankas ir nežinia kur išsivedė. Kitą dieną brolij rado nušautą mūsų kaimyno miškelyje. Ten buvo ir daugiau nušautų žmonių, kurių pavardžių nežinau.

Likome ant pliko lauko. Panašiai nukentėjo ir daugiau Klepočių kaimo gyventojų, kadangi iš 33 kaimo sodybų liko tik keletas nenukentėjusių, - taip prisimena 1944 metų gruodžio 23 dienos įvykius Alytuje gyvenanti Vladė Prusevičienė. Jos prisiminimus papildė alytiškis Petras Jančiauskas, augęs Lizdų kaime.

„Išaušo 1944 metų gruodžio 23 dienos rytas. Tekanti saulė žadėjo gražią dieną. Tėvas šėrė gyvulius, mama ruošė pusryčius mums, keturiems vaikams,

Prašau, kad „Tiesos“ laikraščio darbuotojai ištirtų 1944 metų rudenį įvykusią Alytaus rajono Klepočių kaimo tragediją, kuri iki šiol liaudžiai yra nežinoma. 1944 metų pabaigoje apie ją plačiai kalbėjo žmonės, tik, žinoma, paslapčiomis. Esu girdėjęs, kad, deginant Klepočių kaimą, buvo sudeginta ir gyvų žmonių. Dabar plačiai kalbama, kad šią egzekuciją vykdė Alytaus rajono ir Varėnos rajono Merkinės liaudies gynėjai, kurie tikriausiai ir šiandien sėdi šiltose kėdėse arba gauna personalines pensijas.

Pranas Kalanta
Varėnos gyventojas

besirengiantiems keliauti į Ryliškių progimnaziją. Man ėjo keturioliktieji, todėl tą dieną puikiai prisimenu, - rašo Petras Jančiauskas. - Iškeliauti į mokyklą neteko. Pasigrido piktas šuns Margio lojimas. Su tėvu išėjome į kiemą pasižiūrėti. Ten pamatėme, kad, atkišę automatus, pistoletus, baltais kailiniais apsilvėję rusų kareiviai ir ginkluoti civiliai užplūdo mūsų kiemą. Jie puolė tikrinti pastatus. Pirmučiausia nušovė šunį. Mus sugrūdo į trobą ir pradėjo krata. Iš palovio vienas kratytojas ištraukė mano karo metais medinėje priešlėktuvinių šovinių dėžėje sukauptą „turta“. Ten buvo iššautų šovinių tūtelės, parako maišeliai. Visa tai be tėvų žinios buvau surinkęs Nenumo pakrantėse, kur praūžė mūšiai. Į klausimą kam visa tai man reikalinga, aš, pastiręs iš baimės, negalėjau atsakyti. Paraką kareiviai išbėrė ant medinių grindų ir uždegė. Liepsnos stulpas pasiekė medines lubas, bet jos neužsidegė. Kareiviai kaišiojo degtukus prie sienų, svilino iš tarpurąsčių išsikišusias samanas, bet namo dar neuždegė. Paskui viename trobos gale įsikūrė egzekutorių štabas. Klausinėjo apie banditus, apie kuriuos neturėjome ne mažiausio supratimo. Į trobą pradėjo vesti kaimymus ir kitų kaimų gyventojus, kuriuos po tardymo uždarė mūsų svirne.

Išėjęs į kiemą, pamačiau, kad liepsnoja kaimyno Juliaus Jančiausko, toliau gyvenančių kaimynų, taip pat gretimų Klepočių kaimo sodybos. Ugnies ūžimas, traškėjimas, ramaus ryto tyloje į dangų kylantys dūmai atrodė siaubingai. Pievoje, prie šulinėlio,

išvydau skerdyklą: kareiviai svilino ir mėsinėjo iš kaimyno Juliaus Jančiausko atimtas kiaules.

Vidurdienį į kiemą įvažiavo lengvasis automobilis. Iš jo išlipę karininkai (gal buvo ir civilių-neatsimenu) įėjo į štabą mūsų troboje. Jie greitai išvažiavo. Gerai prisimenu, kad jo jų vizito daugiau pastatų nebuvo uždegta ir egzekutoriai degtukais mūsų daugiau nebaugino. Virtuvėje jie užkūrė krosnį ir ėmė virti pagrobtų kiaulių mėsą. Krosnį kūreno visą naktį. Ir vis valgė.

Kitą rytą, vos tik išaušus, kieme po keturis surikiavo svirne laikytus suimtuosius (jų buvo apie šešiasdešimt) ir, apstoję iš visų pusių, išvarė juos per Ryliškes ir Merkinę į Alytų. Mano tėvą ir kaimyną Julijų Jančiauską po kelių dienų paleido, nepateikę jokių kaltinimų. Kai kurie buvo ištremti, kalėjo po keletą metų.

Visas štabas su sunkvežimiais ir vežimais taip pat greitai išdardėjo. Mane privertė padėti civiliškai apsirengusiam vyriškiui varyti iš sudengtų sodybų - paimtus galvijus. Mes ilgai gainiojome po laukus didelę bandą, varėme ją Ryliškių link. Jis raitas, o aš pesčias. Vos nužengęs nuo savo laukų į Klepočių kaimo žemę,

pamačiau nušautą Kazį Mikalonį (pravarde Petrikos Kazys), nuoširdų, gerą žmogų, raišą invalidą. Jo namai buvo sudenginti. Po jo galva, matyt, motina buvo padėjusi pagalvę. Visas Klepočių kaimas smilko. Prie kryžiaus, šalia sudegusios sodybos, kelio griovyje, su skylė galvoje gulėjo Vaikiekaus Kasiulyno lavonas.

Vėliau sužinojau apie visus kariškių neveiktus „darbus“. Klepočių kaime buvo sudeginta 19 sodybų (59 procentai viso kaimo), Lizdų kaime - 7 sodybos (58 procentai), po devynias sodybas buvo sudenginta Ryliškių ir Druskininkų kaimuose, viena sodyba - Miežonių kaime. Mano žiniomis, buvo nušautas 21 Klepočių, Lizdų, Druskininkų ir Ryliškių kaimų vyras, o keturi iš jų buvo sudenginti kartu su pastatais.

Petras Naraškevičius
„Tiesos“ koresp.

Lenkijoje praplečiamos pilietinės teisės

Lenkijos Seimas, patvirtino įstatymą, kuriuo yra dovanojamos visos baismės už politinio pobūdžio nusikaltimus, įvykdytus po 1980-ųjų metų rugpiūčio mėnesio, kai remiantis vadinamoju Gdanskio susiraitimu tarp valdžios ir opozicijos, Lenkijoje pirmą kartą buvo įteisinta nepriklausomoji profesinė sąjunga „Solidarumas“. Tuo metu nemažai žmonių buvo apkaltinti politiniais nusikaltimais vien už dalyvavimą streikuose arba protesto demonstracijose. Lenkijos Seimas taip pat patvirtino kai kurių baudžiamojo kodekso straipsnių pakeitimus, kuriais yra praplečiamos pilietinės teisės.

„TEVIŠKES AIDAI“ yra vienintelis Australijos lietuvių katalikų laikraštis. Visi juos remkime. Iš anksto prisiųskime prenumeratos mokestį, įrašykime „Tėviškės Aidus“ į savo Testamentą. Katalikiška spauda reikalinga visada!

Dar visų atmintyje tebėra žiaurus prisiminimai, kada per Kinijos taip vadinamą „Kultūrinę Revoliuciją“, išprotėjusi jų diktatoriaus Mao's žmona su „Raudonaisiais Sargais - Red Guards“ ir komunistų fanatikais nužudė apie 15 mil. tariamųjų „Liaudies priešų“. Jie žudė daugiausia intelektualus, mokytojus, dvasininkus, studentus ir kiekvienas baigęs bet kokia mokyklą buvo įtariamas, kad jis yra liaudies priešas. Buvo naikinamos kultūrinės bei istorinės brangenybės ir mokslo knygos. Komunistų „fundamentalistai“ norėjo Kinijos kultūros laikrodį pasukti 100 metų atgal ir viską sunaikinus, pradėti gyvenimą iš naujo, taip kaip darė Pol-Pot komunistai Kambodijoje.

Paskutiniu savaitę laikotarpyje Kinijoje visos upės vėl nusidažė raudonai jaunimo krauju, kada specialūs kariuomenės smogikų daliniai išėjo malšinti studentų demonstracijas, kur buvo reikalaujama tik teisingumo ir demokratizacijos.

Per taip vadinama kultūrinę revoliuciją sunaikinus inteligentiją, buvo didelis trūkumas žmonių, kurie galėtų vadovauti mokykloms, valdžios istaigoms, žemės ūkiui ir industrijai. Tai matydama valdžia pasiuntė apie 100,000 studentų į Ameriką, Kanadą, Angliją, Vakarų Europą ir Australiją, kad paruošti naujus valstybinės administracijos ir industrijos vadus.

Studentai gyvendami Vakarų pasaulyje pamatė kaip gyvena laisvi žmonės ir jų draugai vietiniai studentai, kurių neseka KGB agentai ir partijos politrukai. Jie sugrižė namo pradėjo galvoti ir kalbėti, kodėl ir mes negalime laisvai gyventi be jokios baimės ir visi būti sotus.

Matydami, kad seni partijos vadai nekreipia jokio dėmesio į jų reikalavimus, jie netekę kantrybės išėjo į gatves ir aikštes viešai pareikšti savo reikalavimus ir protestą prieš persenusių vadų vedamą stagnacijos politiką.

Kinijos Politbiuro seneliai išklausti teisėtus studentų ir darbininkų reikalavimus ir paskelbė karo stovį. Studentų ir darbininkų demonstracijos vyko kelias dienas ir jiems neklausant išsiskirti, partijos vadai pasiuntė prieš savo jaunimą tankus ir specialiai politiniai paruoštus kariuomenės smogikų dalinius.

Birželio 4d. šitie smogikų daliniai, be jokio įspėjimo ir be jokios provokacijos atidarė kulkosvaidžių ir automatų ugnį ir su tankų vikšrais traiskė bėgančius beginklius studentus. Jie negaledami atsilaukti prieš tankus ir politrukų automatus turėjo nutraukti pasipriešinimą ir apleisti gatves.

Greitai visos Bejing (Peking) ligoninės buvo perpildytos sužeistųjų. Spėjama, kad buvo 10,000 nušautu ir apie 60,000 sužeistų. Čia komunizmas visam pasauliui parodė savo tikrąjį veidą ir kokiais kvailiais pasirodė tie, kurie tikėjo į komunizmo pasikeitimą.

Išvaikius studentų demonstracijas, slaptoji policija ir kariuomenės politrukai pradėjo gaudyti studentus ir visur vyko masiniai areštai. Kalėjimai vėl prisipildė jaunimo, kur vyko žiaurūs tardymai. Studentai vedami politrukų į „Liaudies teismus“ turėjo eiti galvas nulenkę, nes jie nesą verti žiūrėti politrukų herojams į akis. Panašiai buvo daroma ir

Kinijos jaunimo tragedija

Rašo Alb. Pocius

Kaune bei Vilniuje bolševikams antru kart sugrižus. Areštuotieji turėjo galvas nulenkę klupėti prie kalejimo vartų šalitgavio griovyje iki ateidavo transportas į Sibirą.

Kinijos valdžia pasinaudojo amerikiečių ir Hong Kong televizijos žinių laidomis, kur buvo rodomos demonstracijos, kad išaiškinti demonstrantus. Peking valdžios televizija pradėjo rodyti atskiras demonstrantų grupes, prašydami gyventojus išduoti jų pavardes.

Atsirado daug sukvailejusių išdavikų. Viena partijos narė tikra motina išdavė savo sūnų, norėdama įrodyti ištikimybę partijai. Shanchajuje viena komjaunuolė išdavė savo brolių irgi norėdama parodyti, kad ji yra gera komjaunuolė. Kaimynai pradėjo išdavinti savo kaimynų vaikus ir universitetų politrukai draugus studentus. Visi gavo iš partijos padėkos raštus ir pinigines dovanas.

Partija įsakė saugumui sugaudyti ne mažiau 50,000 studentų ir juos sunaikinti, o kitus išsiųsti į darbo vergų stovyklas jų „perauklėjimui“. Taip partijos raudonieji fašistai norėdami būtinai išsilaikyti valdžioje, vėl atsuko Kinijos laikrodį bent 50 metų atgal. Jiems Kinijos gerovė nesvarbu, jiems tik svarbu išsilaikyti ilgiau valdžioje, nes jie bijo liaudies keršto.

Birželio 15d. televizija pranešė, kad vienas australų žurnalistas aplankė vieną Peking ligoninę, kur per šaudymą jis pats padėjo nuvežti kelis sužeistus studentus. Tada ligoninė buvo perpildyta. Dabar slapta nuėjęs į tą ligoninę rado ją tuščia. Nebuvo nei ligonių, nei nei slaugių. Tarp vietinių gyventojų ėjo gandai, kad karinė policija juos visus sušaudė ir kažkur netoliese užkasė. Panašiai karo metu elgėsi ir sovietai. Užimtose vietovėse atėjo į vokiečių karių ligonines liepdavo visiems atsikelti ir eiti į belaisvių stovyklas. Kas negalėjo atsikelti buvo išmetus iš lovos, nušautas ir užkastas, todėl po šio karo Vokietijoje tiek mažai invalidų. Išliko tik kurie buvo sužeisti Vakarų fronte.

Jeigu Pietų Afrikos arba Čilės antikomunistinė valdžia mušautu bent 10 studentų, koks kultų triukšmas Amerikos senate ir Australijos parlamente, o gatvės

būtų pilnos demonstrantų. Tačiau kada komunistai savo jaunimo krauju raudonai nudažė savo sostinės gatves, tematėme tik kiniečių studentus demonstruojant, tegirdėjome tik švelnų prezidento Bush apgailėstą ir mūsų min. pirmininkas nušluostė pora gailių ašarų, bet aščiau pasisakyti visi nedrįso, nes gali tai pakenkti prekybai. Mūsų unijos kurios taip „narsiai“ kovoja prieš Pietų Afriką ir Čilę, šį kartą neišėjo į gatves užtarti išnaudojamus Kinijos darbininkus. Neišėjo į gatves ir „Taikos Mylėtojai“ kurie Verbų sekmadienį su palmių šakomis eina mūsų miestų gatvėmis šaukdami, kad reikia nusiginkluoti ir Vakarai turi sumesti savo ginklus į jūrą, o mus apsaugos Sovietų Rusijos laivynas. Kodėl jie neišėjo į gatves su protestu prieš beginklių studentų šaudymą? Manome jiems nepatogu protestuoti prieš savo įdėjos draugus ir darbdavius.

Laisvojo pasaulio spauda nors ir plačiai aprašė įvykius, bet tik kaip sensaciją, be jokių komentarų ar patarimų vyriausybei pasmerkti masinių žydynių skerdkus. Spauda kartu kėlė ir susirūpinimą ne žmonių likimu, bet kiek tai pakenks gerai prekybai. Ypatingai juos visus išgąsdino poros disidentų pasislėpimas Amerikos ir Australijos ambasados. Išduoti nepatogu, neišduosi pakenks gerai prekybai. Matote Kinija gauna iš mūsų ilgalaikes paskolas ir perka 15-kos metų išsimokėjimui už mažus procentus. Mūsų valdžia dėl atsargos pirkinį apdraudžia ir Kinijai arba Rusijai negalint išsimokėti nurašo į nuostolius. Kadangi yra tai apdrausta valstybinėje draudimo įstaigoje todėl mes mokesčių mokėtojai už visus „draugų“ pirkinius sumokame. Komunistų draugai labai gudriai tą visą „biznelį“ praveda, kad paremti pasaulinę revoliuciją ir ne visi žmonės tai supranta, o svetimtaučių spauda apie tai nieko nerašo.

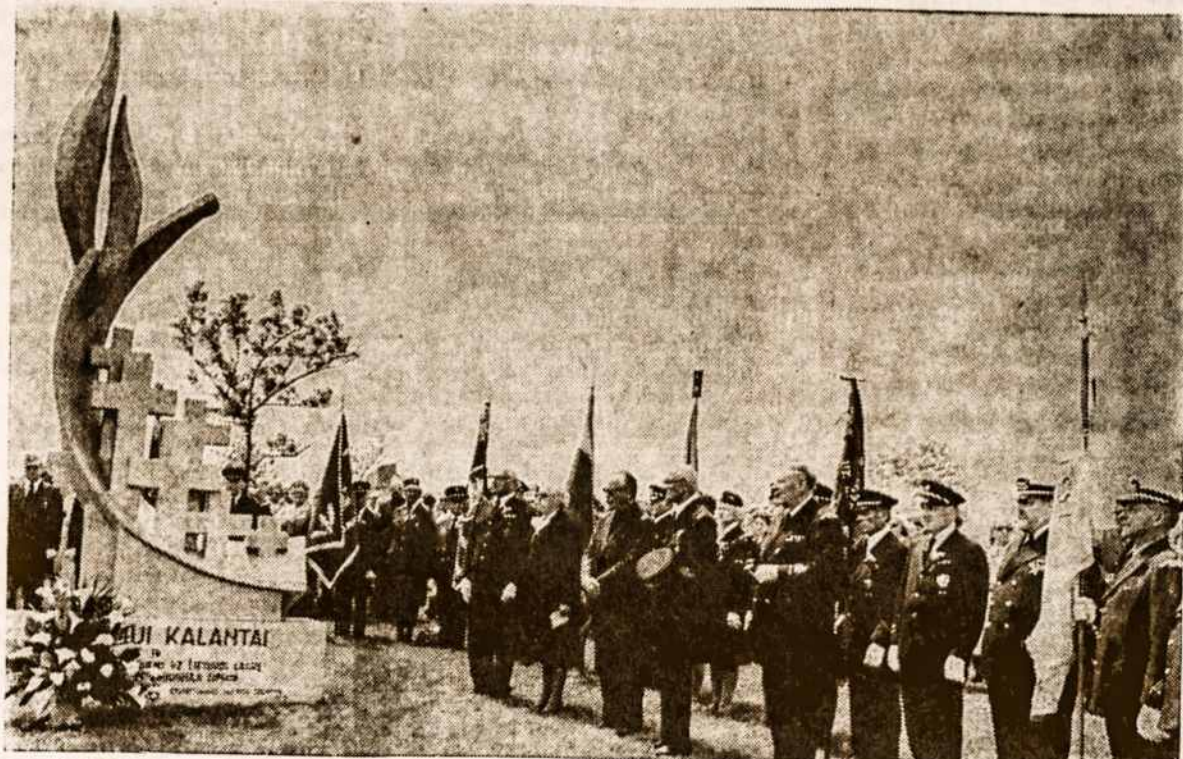
Tikėkime, kad Kinijos jaunimo nekaltai pralietas kraujas nenueis veltui ir priartins moraliniai bankrutavusio komunizmo žlugimą, nes pasaulis jau pamatė jų tikrąjį veidą ir raudonoji vergija laikosi tik milijonierių pagalbos dėka.

A. Brazausko kalba deputatų kongrese Maskvoje

Užsienio spaudos agentūros šiandien atkreipia dėmesį į Lietuvos komunistų partijos sekretoriaus Algirdo Brazausko kalbą Maskvoje vykstančiame liaudies deputatų kongrese. Brazauskas paragino sovietę valdžią ir liaudies deputatų kongresą įsakmiai pasmerkti 1939-ais metais Molotovo ir Ribbentropo pasirašytą vadinamąją nepuolimo sutartį, kuria remiantis Sovietų Sąjunga ir hilterinė Vokietija Rytų Europoje pasidalino įtakos zonomis. Algirdas Brazauskas pažymėjo, kad jei šis susitarimas nebus pasmerktas, komunistų partijos padėtis Lietuvoje galėtų pasidaryti labai kebliai. Susitarimų pasmerkimas yra būtinas, pareiškė Brazauskas savo kalboje primindamas, kad sovietų ir nacių pasirašyto slaptojo suokalbiopagrindu trys Pabaltijo kraštai - Lietuva, Latvija ir Estija prarado savo nepriklausomybę. Brazauskas savo žodyje taip pat pažymėjo, kad Pabaltijo kraštams privalo būti suteikta ekonominė autonomija ir teisė užmegzti autonominius diplomatinius ryšius su užsienio kraštais. LRTV

Du šimtai ukrainiečių katalikų badauja Maskvoje

Kaip praneša Vatikano radijo dienraštis, Maskvoje jau devintą dieną bado streiką vykdo apie du šimtus ukrainiečių katalikų, reikalaudami Ukrainos katalikų Bažnyčios įteisinimo. Ukrainiečių tikinčiųjų grupė yra pasiryžusi bado streiką tęsti neribotą laiką, kol sovietinė valdžia nepažadės imtis konkrečių veiksmų Ukrainos katalikų Bažnyčiai įteisinti. Bado streiku Maskvoje du šimtai ukrainiečių katalikų siekis atkreipti ne tik sovietinės valdžios, bet ir viso pasaulio visuomenės dėmesį į Ukrainos katalikų bendruomenės dabartinę beteisę padėtį. Badaujantiems paremti ir jiems išreikšti solidarumą, Maskvoje esantys ukrainiečiai kunigai šiomis dienomis pakartotinai surengė specialias pamaldas. Ukrainiečių katalikų Bažnyčia, kuriai dabar priklauso apie penkis milijonus tikinčiųjų, buvo Stalino įsakymu pokario metais panaikinta ir iki šiol nėra atgavusi jai priklausančių teisių. Ukrainos katalikų bendruomenė dėl to yra priversta veikti pogrindyje. RG

Roma Kalantos paminklas Sv. Kazimiero kapinėse Čikagoje. Rikiuotėje Lietuvos Šaulių Sąjungos vėliavos ir garbės svečiai. Didvyriui paminklą sukūrė skulptorius R. Mozoliauskas.

Žemaičių kultūros draugija

Brangūs Tautiečiai,

Sirdingi linkėjimai Jums iš Lietuvos, iš Žemaičių sostinės - Telšių. Nors per šiuos metus Lietuva labai pasikeitė, tačiau net dabar ne taip lengva suvokti, kad taip palyginti paprastai galima bus susiristi su Jumis. Už tai mes labai dėkingi gerbiama Romui Krausui.

Taip, labai daug kas pasikeitė per šiuos metus. Bandant visa tai suvokti ir apibendrinti, tuoj pat iškyla šiltas pasididžiavimo savo tauta jausmas. Pasididžiavimo todėl, kad per tiek metų ji vistiek išsaugojo savo orumą, gali pati pareikšti savo nuomonę dėl ateities ir ginti ją.

Visų tų pokyčių pasekoje gimė ir Telšiuose 1988 m. lapkričio mėn. įkurta Žemaičių kultūros draugija, jokių būdu nesiekia skaldyti Lietuvos jėgas, kurių vienybė labai reikalinga sprendžiant Tėvynės likimą. Pokarinis laikotarpis labai neigiamai atsiliepė mūsų tautos kultūriniam vystymuisi. Ideologizuota atmosfera negalėjo būti veiksmu, skatinančiu pilnakraujiską kultūrinį gyvenimą. Tač papročių, tradicijų susigrąžinimas, jų išsaugojimas - labai svarbus darbas, kurį galima ir reikia pradėti dirbti. Kaip tik tokiam darbui prie Lietuvos Kultūros fondo ir susibūrė žemaičiai. Žemaičių Kultūros draugijos centru po steigiamosios konferencijos tapo Žemaičių muziejus „Alka“. Šiuo metu draugija turi savo skyrius Klaipėdoje, Palangoje, Mažeikiuose, Akmenėje, Vilniuje, Alytuje, draugijos narių esama Telšiuose, Plungėje, Silalėje, Kaune, įsijungia į jos veiklą ir už Lietuvos ribų gyvenantys tautiečiai. Greitu laiku pradėsime leisti leidinį „Žemaičių žemė“ ir, gal būt, savo informacinį biuletinį „Žemaičiai“ (nepaisant to, kad pastaruosiu metu Lietuvoje labai aštriai iškilo popieriaus problema).

Vienu iš svarbiausių dabar draugijos sprendžiamų uždavinių - miškėlio tragedijos įamžinimas. Ilgą laiką įvykiai, vykę šiame miškelyje iš 1941 m. birželio d. į 25 d. buvo nutylimi, mūsų tėvai prasitardavo tik puse lūpų. Praėjusiais metais apie juos buvo prabilta pilnu balsu

Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas Bush, kalbėdamas Texas universitete, paragino Sovietų Sąjungą pilnai įsijungti į demokratinių valstybių bendruomenę ir tuo pačiu į Vakarų ekonominę sistemą, tam nurodydamas ir reikiamas sąlygas. Visų pirma, reikia, kad Sovietų Sąjungą pasiryžtų nugriauti „geležinę uždangą“ dabar skiriančią Rytus nuo Vakarų, atsakytų vadinamos Brežnevo doktrinos, kuria yra suvaržytos Centro bei Rytų Europos kraštų suverenumo teisės, įgyvendintų tikrąją pliuralistinę politinę sistemą, kurioje būtų pilnai gerbiamos visos pagrindinės žmogaus teisės bei laisvės, pasiryžtų sumažinti savo ginkluotąsias pajėgas ligi mažiau grėsmingo lygio. Prezidentas teigiamai įvertino Sovietų Sąjungoje vykstančius pasikeitimus, bet drauge paragino sovietinę valdžią siekti dar gilesnio persitvarkymo ir viešumo, leidžiant savo piliečiams laisvai emigruoti, laisvai svarstyti visuomenines problemas, be jokių suvaržymų santykiuoti su Vakarais visose gyvenimo srityse.

LRTV

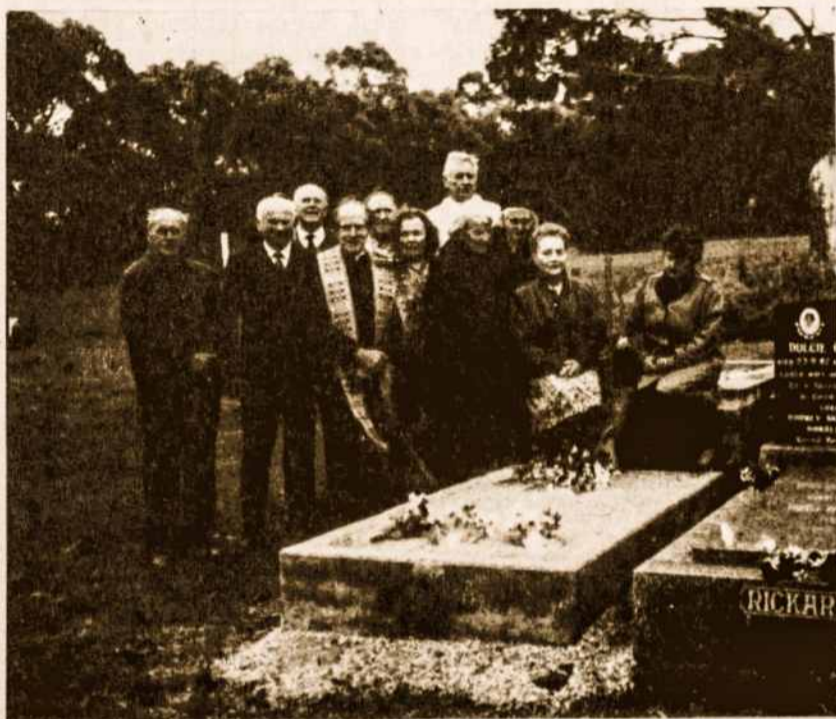
–“Gimtajame krašte“ pasirodė S.Kašausko straipsnis, kalbėjo apie juos ir televizijos laidoje „Veidrodis“. Rašytojas S.Kašauskas atgaivino ir mintį įamžinti kankinių atminimą pastatant koplyčią. Šių metų balandžio 30 d. įvykusio pasitarimo metu, reikalaujant liaudies meistrams buvo priimtas medinės koplyčios variantas (projekto autorius - liaudies meistras Vytautas Majoras), buvo sudarytas kolpyčios stovybos komitetas.

Į muziejų, Laimutės Valatkienės pradėjo keliauti perlaidos su gyventojų aukomis. Birželio 14 d., kai prieš 48 metus į Sibirą buvo

išvežti primieji Lietuvos žmonės, dieną, kuri šiais metais bus minima kaip Gedulo ir Vilties diena, į koplyčios statybos vietą bus pradėti vežti akmenys pamatams. Tai pirmas toks didelis draugijos darbas susigrąžinant tai kas prarasta. Žinoma į šį darbą įsitrauks ir jau įsitraukia labai daug žmonių, todėl jis taps savotišku pokario, karo ir prieškarinio kančių simboliu.

Draugijos laukia ir daugiau darbų, tad kviečiame Gerbiamus tautiečius įsijungti, lauksime nors ir menkos žinutės iš Tamstų.

Su pagarba Vacys Vaivada - Žemaičių kultūros draugijos prezidiumo narys. Lietuva, Telšiai, 235610, Žemaičių muziejus „Alka“, Žemaičių kultūros draugija.

Phillip saloje šventinant paminklą ant a.a. Stanislovo Sadausko kapo Cowes kapinaitėse birželio 17d. Iš kairės Antanas Ramanauskas, Kazimieras Mioldažys, Vincas Baltrukonis, kun. Dr. Pr. Dauknys, Petras Leknius, Regina Leknienė, Gustavas Narušis (pagamino metalinį kryžių), Albina Ramoškienė, Janina Valaitienė, Alisa Baltrukonienė, Augustė Ramanauskienė. Foto: Vladas Bosikis.

Lietuvos darbininkų sąjunga

Lietuvių Informacijos centras New Yorke pranešė, kad balandžio 29 dieną Klaipėdoje įvyko Lietuvos darbininkų atstovų pasitarimas, kuriame buvo nutarta įkurti Lietuvos Darbininkų sąjungą. Pasitarimo dalyviai, darbininkų atstovai iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir kitų miestų bei rajonų, vienbalsiai priimtame pareiškime pranešdami apie Lietuvos Darbininkų sąjungos įkūrimą, paragino visus Lietuvos darbininkus vienyti, aktyviai įsijungti į Darbininkų sąjungos

veiklą, steigti sąjungos organizacijas ir grupes. Tepadeda mum tikėjimas ir vienybė, rašo pareiškime Lietuvos Darbininkų sąjungos steigėjai.

Klaipėdoje įvykusiame darbininkų atstovų pasitarime kalbėjo iš viso apie 30 žmonių, tarp kurių Lietuvos Persitvarkymo sąjūdžio seimo tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis, tarybos nariai Kazimieras Uoka, Vitas Tomkus ir Virgilijus Čepaitis. Viename iš priimtų protokolų punktu pažymima, kad įsikūrusi Lietuvos Darbininkų sąjunga remia Lietuvos

Maskvoje sudaryta komisija ištirti tragiškas susitarimo pasekmes Pabaltijo kraštams

Spaudos agentūros praneša, kad liaudies deputatų kongresas Maskvoje beveik vienbalsiai patvirtino sudarytą komisiją, kuri turės išaiškinti sovietų ir nacių susitarimus bei jų pasekmes. Komisiją sudaro 29-ni nariai, kurių dauguma, kaip pastebi spaudos agentūros, yra vadinami „radikalūs“ deputatai, reformų šalininkai. Komisijos pirmininku yra paskirtas politbiuro ir kompartijos sekretorijato narys Aleksandras Jakovlevas. Tarp narių yra nemažai pabaltiečių deputatų, įskaitant Estijos liaudies fronto pirmininką Savisaar, taip pat rašytojas Atmatovas, akademikas Arbatovas, istorikas Afanasievas, „Ogoniok“ savitraščio redaktorius Korotich, sovietų kompartijos tarptautinio departamento vedėjas Falin ir Leningrado - Novgorodo metropolitas Aleksiejus. Prieš komisijos sudarymą balsavo tik tai šeši deputatai, o septyni nuo balsavimo susilaikė.

Spaudos agentūros atkreipia dėmesį, kad komisija Molotovo ir Ribbentropo susitarimui ištirti buvo sudaryta trijų Pabaltijo kraštų deputatams reikalaujant. Agentūros primena, kad šio susitarimo pagrindu trys Pabaltijo kraštai prarado savo nepriklausomybę. Apie komisijos sudarymą ir, apskritai, apie nacių-sovietų pakta plačiai rašo tarptautinė spauda, Paryžiaus dienraštis „Le Monde“, Londono „The Times“, vokiečių „Frankfurter Allgemeine“ ir kiti. Visi laikraščiai plačiai pamini tragiškas šio susitarimo pasekmes Pabaltijo kraštams. LRTV

Persitvarkymo skelbiamus principus ir Vasario 16-osios deklaraciją. Nutarta Lietuvos Darbininkų Sąjungos pirmąjį suvažiavimą sušaukti Vilniuje šių metų liepos 1-2 dienomis. Buvo išrinktas organizacinis komitetas, kuris paragino miestuose ir rajonuose iki birželio 15-os dienos surengti Darbininkų sąjungos konferencijas. Tarp kita ko, Klaipėdos pasitarimo dalyviai vienoje rezoliucijų išreiškė protestą prieš personalinės pensijos paskyrimą liūdnai pagarsėjusiam politiniam veikėjui Jonui Gureckui. LIC

Visi kviečiami atsilankyti į Kanados lietuvių solisto bass-baritono V. Verikailio koncertus, kurie įvyks ta tvarka:

1. Melbourne - liepos mėn. 9-tą dieną, 2.30 val. p.p. Lietuvių namuose.
2. Adelaidėje - liepos mėn. 16d. 2 val. p.p. Lietuvių namuose.
3. Sydnėje - liepos mėn. 23d. 2.30 val. p.p. Liet. Klubo patalpose.

Melbourne solistui talkininkaus Kanklių Ansambelis, vadovaujamas St. Eimučio ir solistas V. Danius. Adelaidėje ir Sydnėje talkininkaus kitos meninės pajėgos.

Tai reta progra išgirsti tokį įžymų dainininką ir tikimės kad visuomenė šios progos nepraleis.

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Gyvojo Rožinio brolijos nariai liepos mėnesį meldžiasi į Lietuvos Kankinius, prašydami globos Tėvynei Lietuvai.

Parapijos namo Kensingtone priežiūros darbus atliko Juozas Bratiška ir Jonas Venckus, nupjovė pievų žolę, nugenėjo rožių ir medelių šakas ir kitus darbus. Už atliktą darbą jiems nuoširdžiai dėkoja kun. Pr. Dauknys.

Aukojo Parapijos išlaikymui \$45 J. Petraitis. Religinei Salpai \$30 S. Sikorskis. Ačiū aukojusiems!

Povilas Mockevičius, 86 m. amžiaus, prieglaudoje Carnsworth, 15 Barry St. Kew. Jau mažai bekalba, ten jis yra nuolatinėje Dr. Kazimiero Zdaniaus globoje.

„Tėviškės aidų“ loterijos bilietus sekmadieniais prie bažnyčios platina Federacijos v-bos nariai. Tai gera proga paremti „Tėviškės aidus“, bet ir laimėti naujutėlį

spalvotos televizijos aparatą, kurio vertė su gera nuolaida yra \$500. Bandykite savo laimėlį.

Pavergtųjų Tautų Savaitė Melbourne pradedama rugpiučio 6d. sekamdienį, Ekumeninėm pamaldom St. Patrick katedroje 2 val. p.p. Prie skaitymų lietuvius atstovaus Birutė Prašmutaitė. Šiais Ekumeninės įvairių tautybių pamaldas kasmet organizuoja iš Pavergtųjų Tautų komiteto kun. Stasys Gaidelis, SJ.

Aukos

Latrobe Valley lietuviai per Įgaliotinę ir Seniūnę V.Koženiauskienę Religinei Salpai aukojo po \$20 V.Koženiauskienė, A.Sabrinskas, J.Seštokas, po \$10 V.Ališauskas, G.Baleiša, V.Rosato, S.Sabrinskas, \$5 I.Bindokas. Viso \$105. Ačiū visiems aukotojams.

ALK Federacijos Valdyba

Australija ir Naujoji Zelandija

Maldos Apaštalavimas

Jo Sventenybė popiežius Jonas Paulius II liepos mėnesiui MA nariams skyrė sekančią intenciją: „Už visus kenčiančius, ypač nepagydomus.“ Trumpas rytmetinis aukojimas: „Visą aukoju Tau, Sventiausioji Jėzaus Sirdie!“

Liga Dievo meilės akivaizdoje

Praeityje būta nepagydomų ligų, kurios laikui begant pasidavė gydymui. Pav. raupsai. Šiandien išrasti preparatai sekmingai naudojami ligai sustabdyti ir skausmui palengvinti. Ligoninės ir panašios institucijos labai daug pagelbsti nepagydomo vėžio aukoms, o skausmų mažinantieji vaistai (pain-killers) palengvina jiems sutikti mirtį kartais su šventa drąsa.

Dabar pasaulis atsidūrė naujos ligos akivaizdoje, kuri grąšina pasiekti milžiniškas proporcijas ir nuo kurios ligi šiol dar nesurasta jokio gydymo ar apsaugojimui nuo jos skiepij. Ta liga pavadinta AIDS - iš pirmųjų angliškų ligos pavadinimo raidžių - Acquired Immune Deficiency Syndrome, t.y. įsigyto imuniteto trūkumo kompleksas. Kai to AIDS virusas patenka į organizmą, jis atakuoja ir sunaikina organizmo mechanizmą, kuris pasipriešina visokioms ligoms. Taip, asmuo užsikrėtęs AIDS, miršta nuo vėžio, plaučių uždegimo, nervinio sutrikimo ar panašiai, bet ne nuo paties AIDS, kuris yra tik priežastis tų ligų nepagydomumui.

Neinant į AIDS priežastį ir užsikrėtimo nagrinėjimą, reikia konstatuoti faktą, kad ligi šiol nieko nesurasta tos ligos gydymui, taip, kad asmuo, su rimtais AIDS simptomais neišvengiamai yra pasmerktas mirčiai po kelių ar keliolikos mėnesių fizinės ir dvasinės kančios. Savaime aišku, kad toks asmuo yra labai reikalingas mūsų maldų, švelnaus slaugymo ar net paprasto draugiškumo.

Yra taip lengva nusigręžti nuo tokio

ligonio ir palikti jį vienu metu ir desperacijoje. Meldžiame Viešpatį, kad per Dievo malonę tie ligonys priimtų savo situaciją su drąsa ir atsidavimu. Tegu jie kad savo kančia jie dalinasi drauge su Kristaus kančia ir tuo būdu jie darosi artimesni Jam ir laimi malonę Jo karalystės priartinimui.

1987 metų rudenį popiežius Jonas Paulius II lankėsi San Francisko Skausmingos Motinos (Dolores) misijų ligoninėje, kurioje, tarp kitų, buvo nemažas skaičius AIDS ligonių. Čia paduodama trumpa santrauka jo minėtų tokiems ligonims:-

„Tam tikru požiūriu aš sveikinu šia proga būti kartu su jumis šioje Bazilikoje, pašvęstoje Skausmingai Motinai. Aš noriu pakalbėti su jumis apie visą apimančią Dievo meilę. Sv. Jonas sako mums, kad meilė yra tame, ne kad mes mylime Dievą, bet kad Jis myli mus ir siuntė savo Sūnų kaip auką už mūsų nuodėmes. Didžiausias įrodymas Dievo meilės yra tas faktas, kad Jis myli mus mūsų žmogiškose sąlygose, kartu su mūsų silpnėmis ir mūsų reikalais. Kristaus meilė yra galingesnė už nuodėmę ir pačią mirtį. Tai yra Dievo meilės Geroji Naujiena, kurią aš jums šiandien skelbiu. Dievas myli jus amžina meile! Jis myli jus per Jėzų Kristų, savo Sūnų.“

„Jis myli tuos, kurie esate senyvi, kurie jaučia metų našatą. Jis myli tuos, kurie esate ligonys, tuos, kurie kenčia nuo AIDS ir iš AIDS išeinančių komplikacijų.“

„Aš kviečiu jus visus jus atverti savo širdis Dievo meilei ir atsiliepti jai savo maldomis ir savo gyvenimo veiksmais. Nusikratykite nuo savo abejonių ir baimės ir leiskite Dievo gailestingumui traukti jus į Jo širdį. Atverkite jūsų širdžių duris mūsų Dievui, kuris yra turtingas savo gailestingumu. Taip nežiūrind kad mes esame šiandien, vis dėlto mes esame mylinčio Dievo vaikai šiandien ir per amžius.“

(Pagal vyskupą Lester Guilly, SJ)

Kun. S. Gaidelis, SJ

A.A. ANTANUI KRUŽIKUI

mirus, jo dukrą, mūsų choristę Albiną Bužinskienę, jos šeimą ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame.

Melbourn Dainos Sambūris

A.A. Viktorui Skrolui

mirus, liūdinčiai žmonai Lisai ir visai šeimai reiškiamo gilia užuojautą.

ALB Pertho Apylinkės Valdyba

Brisbanės naujienos

Mūsų trijų tautų išvežtųjų minėjimas įvyko birželio 11d. Skaudžių įvykių paminėjimas prasidėjo 12 val. Anzac aikštėje. Prie tautiškų vėliavų stovėjo mergaitės tautiniuose rūbuose ir padėjo vainikus prie amžinosios ugnies paminklo. Lietuvius atstovavo pirm. A. Milvydas, G. Bagdonavičiūtė, E. Klimienė, L. Bagdonavičienė, G. Zigytė-Ralph, S. Katinas ir du jauni vėliavų nešėjai M. Bagdonavičius ir M. Ralph.

Pirmą valandą visi rinkosi į Nazareth Liuteronų bažnyčią bendroms pamaldoms, kurias pravedė pastorius Henry Beach. Pamaldų metų giedojo lietuvių choras, vargonais pritariant K. Milvydienei. Gerai paruoštą pamokslą pasakė kun. Gregory Jordan. Jis yra gerai susipažinęs su mūsų kraštų izeitais vargo keliais, asmeniškai pažįsta Dr. A. Statkevičių, kun. A. Svarinską. Kun. Jordan yra sąžinės kalinių organizacijos steigėjas, nuolatos rūpinasi ir daug padėjo sąžinės kalinių išlaisvinimo darbe. Savo pamoksle kalbėjo apie dabartinius įvykius Kinijoje, pasaulis pagaliau pamatė tikrąjį komunizmo veidą. Bet atrodo visi užmiršo įvykius Čekoslovakijoje, Vengrijoje ir Pabaltijo valstybėse. Niekas tada nematė ministerio pirmininko liejant ašaras dėl mūsų tautų tragedijos. Melskimės, kad pasikeitimai Pabaltijoje išsilaikytų ir su Dievo malone grąžintų mums tikrą laisvę.

Po pamaldų Latvių salėje 2.30

PERTHAS

Pertho Ramovės Skyriaus valdyba praneša, kad liepos mėn. 9d. ruošia Dariaus ir Gireno minėjimą, kuris prasidės pamaldomis St. Francis (lietuvių parapijos) bažnyčioje. Sv. Mišias atnašaus kun. Frank Murphy.

Tuoju po pamaldų Skyriaus pirmininkas ramovėnas J. Jaudegis kviečia visus tautiečius ir svečius į Lietuvių namų salę, kur bus bendri pietūs, minėjimas, meninė programa ir loterija. Cereemonijos vedėjas B. Steckis ir paskaitininkas J. Jaudegis.

Yra kviečiami visi ir visų organizacijų atstovai dalyvauti pamaldose, pietuose ir minėjime.

Ramovės Skyriaus Valdyba

val. įvyko iškilmingas minėjimas. Lietuvių pirm. A. Milvydas atidarė minėjimą, pakviesdamas sugiedoti trijų tautų himnus. Latvių pirm. Arnis Siksnas perskaitė tautų deklaraciją, gautą iš Latvijos ir Estijos populiaro fronto ir Lietuvos Sąjūdžio. Deklaracijoje prašoma Europos parlamentą išnagrinėti ir iškelti mūsų tautų bylą tarptautinėje esmėje ir leisti saviems apsispręsti savo tautų ateitį. J. Einikienė perskaitė eileraštį, parašytą Dr. A. Statkevičiaus Sibire. Latvių stiprus choras puikiai sudainavo dvi dainas. Jaunos latvaitės švelniais balseliais išpildė porą tautinių dainų. Užbaigai Estų atstovė kalbėdama kvietė niekad nepamiršti Birželio 14-tosios, mūsų tautų tamsios agonijos nakties. Tai buvo Pabaltijo mirties naktis.

Minėjimui pasibaigus, latvių svetainėje visi buvo pavaišinti kava ir užkandžiais. **Brisbanietė**

Australijos lietuvių fondas

Jau baigiama tvarkyti mirusių atminimų knyga. Visą medžiagą surinkau aš pats, o knygoje įrašus atlieka arch. Algis Klimas. Iki šiol knygoje įrašyta 389 mirusių pavardės, visų aukotojų pavardės ir paaukota suma. Metinio susirinkimo metu bus proga tą knygą pamatyti.

Paskutiniu metu Fondo Valdyba parėmė: Sporto Klubą „Varpas“ \$2,000, Kanklių ansamblį \$1,000, Lietuvių B-nės Spaudos Sąjungą \$1,000, Aust. Lietuvių Katalikų Federaciją \$500, D.L.K. Saulių Kuopą \$200 ir „Pasaulio Lietuvis“ \$250.

Aukos: \$100, Jurgis G. Meiliūnas (335) Vic, A.A. Ados Viliūnienės 10 metų mirties sukakčiai paminėti.

Vincas Ališauskas
AL Fondo išdininkas

Tėviškės Aidų Loterija

Galima laimėti:

1. Spalvota TV 48 cm ekranas-AIKO naujas. Dovanojo V. Koženiauskaitė-Rosato.
2. Paveikslas „Pamiškė“. Dovanojo dail. J. Baukus.
3. Paveikslas „Motinė prie sodybos“. Dovanojo dail. J. Baukus.
4. Paveikslas „Audringas vakaras“. Dovanojo dail. J. Baukus.
5. Paveikslas „Abstraktas“. Dovanojo dail. J. Baukus.
6. AM/FM Clock Radio Cassette Player. Dovanojo Juozas Baumil.

Dar daugiau smulkesnių laimėjimų. Bilietai po \$1, visa knygutė 10 bilietų \$10. Bilietus platina Federacijos Valdyba Melbourne sekmadieniais prieš pamaldas, kitur Federacijos Įgaliotiniai.

Loterijos traukimas Tautos Šventės minėjimo dieną Melbourne Lietuvių Namuose pietų metu rugsėjo 10d.

Bandykite laimėti - paremkime „Tėviškės Aidus“!

Australijos Lietuvių Katalikų Federacijos Valdyba

Lietuvos jachtos į Ameriką

„Audros“ įgula pasiruošusi perplaukti Atlantą

Nuotr. A. Stubros

Šiuo metu trys Lietuvos jachtos „Lietuva“, „Audra“ ir „Dailė“, perkirtę Grinvičio dienovidinį, plaukia Amerikos link. Įplaukusios į Atlantą, jachtos paragavo audros, tačiau ją atlaikė labai gerai ir pasiekė pusiaukelę. Kaip išplaukdamas iš Klaipėdos šio žygio vadovas Ignas Miniotas pareiškė, jog ši pirmoji būriuotojų kelionė yra skirta Dariaus Girėno žygiui paminėti.

Amerikoje šių jachtų ypatingai yra laukiama ir tam ruošiamasi. Plaukia maždaug po 150 mylių per parą. Trijų jachtų įgulą sudarė 20 žmonių, jų tarpe televizijos filmuotojas, spaudos reporteris ir

gydytojas. Ši įgula, apvažinėję Ameriką, su savo jachtomis negrįž. Jas namo nuplukdins kita įgula. New Yorke numatytas labai iškilmingas svečių sutikimas. Iš ten būriuotojai vyks į Clevelandą, Detroitą ir galutinai į Čikagą.

Amerikoje šiuo būriuotojų žygiu susidomėjimas yra labai didelis. Pagrindiniai rengėjai yra SALFASS komitetas, Jūrų skautai, kurių aukomis buvo nupirktas keliautojams radio siųstuvas ir priimtuvas.

Labai malonu, kad ir sportiniai ryšiai su Lietuva labai suartėjo ir pagyvėjo. Nuo pirmųjų pažinčių Adelaidės Sporto Šventės metu, jau

Amerikoje dalyvavo ir labai gražiai pasirodė „Zalgirio“ jaunieji futbolininkai, paskirais atvejais, mūsų iškilieji krepšininkai, dabar būriuotojai vėliau dar gal kas nors ir, svarbiausiai, 1991-aisiais metais Lietuvoje bus ta didžiulė pasaulinė mūsų sportininkų šventė.

Ant. Laukaitis

Sovietų Sąjunga siekia sutrukdyti persitvarkymo kursą

Pastarieji tragiški įvykiai Gruzijoje akivaizdžiai liudija, kad dar tebeprasieikiama Gorbačiovo vykdomam persitvarkymui priešiškos jėgos, ir kad iš viso persitvarkymui tebegresia rimti pavojai. Tai pažymėjo prancūzų televizijai - TF-Un akademikas Andrei Sacharovas. Televizijai duotame interview, žymusis rusas žmogaus teisių gynėjas ir Nobelio Taikos premijos laureatas pažymėjo, kad Sovietų Sąjungoje tebėra nemažai įtakingų asmenų, siekiančių sutrukdyti ir sukompromituoti pradėtąjį persitvarkymo kursą. Duotas leidimas beadoraiškai užmušti žmones, pažymėjo Sacharovas, yra pasibaisėtinas nusikaltimas. Akademikas pridūrė, kad persitvarkymas yra būtinas ir turi įsitvirtinti. Jei persitvarkymas sužlugtų, pažymėjo Sacharovas, labai tamsūs laikai atsiverstų ne tik Sovietų Sąjungai, bet ir visam pasauliui.

TALKA TARNAUJA LIETUVIAMS * TALKA TARNAUJA LIETUVIAMS

DĖMESIO! DĖMESIO!

Nuo liepos 1d., TALKA moka:

16% už terminuotus indėlius,
9% už einamąsias sąskaitas.

TALKA skolina pinigus:

16% įkeitus turta,
19% asmeninėms paskoloms.

TALKA VEIKIA LIETUVIŲ NAMUOSE
ADELAIDE * MELBOURNE * SYDNEY

XVI Lietuvių Dienų rengimo komitetas Melbourne - Australia skelbia lietuvių chorinės muzikos konkursą, kuris susideda iš trijų kategorijų.

I-ma kategorija: Stambesnis veikalas (pav. kantata 15-30 min. ilgio) tinkamas 1990 m. Australijos Lietuvių Dienų atidaryme.

II-ra kategorija: Daina iki 4 min. ilgiotinkama 1990 m. Dainų Šventei.

III-čia kategorija: Jauno kompozitoriaus-ės (iki 35 m. amžiaus) kūryba.

Sąlygos

1. Veikalai turi būti rašomi:

a. Atkreipiant dėmesį į išėivijos chorų pajėgumus. Choro dydis 30-50 asmenų. Diapozonai: sopranų iki G, altų Fiki D, tenorų iki G, bosų E iki D. Galima panaudoti solistus: soprana, mezzo soprana, baritona, bosą ir deklamatorių-ę.

b. Su akompanimentu.

c. Tema turi būti lietuviška

2. Veikalus (po 3 egzempliorius) prašomeme atsiųsti iki 1989 m. spalio mėn. 31d. adresu: Mrs. Dana

Levickis, 39 The Boulevard, Doncaster. Vic. 3108 - Australia. Tele. (03) 848 8836.

3. Atsiųsti veikalai lieka Konkurso rengėjų nuosavybėje.

4. Veikalų premijavimo komisiją sudaro:

Australijos lietuvių dirigentų atstovas. Australijos Lietuvių įgaliotinis ir Valstybinės konservatorijos atstovas.

Premijos

I-mai kategorijai: I-ma premija \$1,500 Aus.

II-ra premija \$ 750 Aus.

III-čia premija \$ 500 Aus.

II-rai kategorijai: I-ma premija \$ 500 Aus.

II-ra premija \$ 250 Aus.

III-čiai kategorijai: Viena premija \$ 500 Aus.

XVI Lietuvių Dienų Rengimo Komitetas Melbourne

REMK AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ FONDA

nes jo tikslas yra:- Skatinti, remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių apraiškas AUSTRALIJOJ. Fondą stiprinsime ir jį ugdysime, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime jo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.

50 Errol Street, North Melbourne, Victoria.

Visą korespondenciją ir aukas prašome siųsti adresu:

P.O. Box 11, North Melbourne. Vic. 3051

A.L. Fondo Valdyba.

TALKA TARNAUJA LIETUVIAMS * TALKA TARNAUJA LIETUVIAMS

TALKA TARNAUJA LIETUVIAMS * TALKA TARNAUJA LIETUVIAMS

TALKA TARNAUJA LIETUVIAMS * TALKA TARNAUJA LIETUVIAMS